והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים היא. דכיון דלחמי תודה לא שרו באכילה עד לאחר זריקה למה יתרמו אומן קודש לכן ומדקתני אסור ש"מ דבעיקרן קמתפיס: **אלא אימא הא כתרומת הלשכה אסור.** תרומת הלשכה שהיו תורמין ממעות הלשכה וממלאין שלש קופות: **ליתני תרומת לחמי תודה וכ"ש תרומתו.** והוא רבותא טפי משום דמעיקרא נאסרה תרומת לחמי תודה בנדר: **תרומתו היא.** כלומר בכלל וכתרומתו דקתני היא משום דהויא כתרומה לגבי זרים: **תרומת לחמי תודה נמי לפני זריקת דמים היא.** כלומר דמשכחת לה שנתרמו קודם זריקת דמים ומש"ה לא פסיקא ליה למתני כתרומת לחמי תודה דאיכא גוונא דמתסר כשנתרמו קודם זריקת דמים: **כגון דאפרשינהו בלישייהו.** נדין הוא דליתני ליה דאפרשינהו לאחר אפייתן קודם זריקת דמים שהרי אפייתן היתה קודמת אפילו לשחיטת הזבח דהא אמרינן במנחות (דף עח:) שאם נשחטו הזבח קודם שיקרמו פני [כולן] לא קדש אלא כיון דמייתי רליה מדרב טובי דמלי להפרש קודם זריקה ודרב טובי מיירי בדאפרשינהו בלישייהו נקט נמי הכא דאפרשינהו בלישייהו: **בארבע חלות.** ארבעה מיני חלות: **והא כתיב ארבעים.** דהא הוו ארבעה מינין חמץ חלה רקיקין ורבוכה [ז]: **והתנן והקריב אחד מכל קרבן.** כלומר מכל מין ומין ולילפינן בג"ש [מנחות עז:] דאחד מעשר קאמר והוו להו ארבעים: **דשקל חדא מן חמץ.** שעשה עשר חלות מכל מין ואחר שהפרש אחד מכל מין לש משעה של כל מין ועשה חלה אחת מכל משע ומשע: **לימא כתנאי וכו'.** מי לפני זריקת דמים כלומר שאמר כן בפירוש. ונראה בעיני דבדין הוא דהוה מצי לאקשויי מי נאומר הרי עלי כבכור סתמא מאי טעמא דמאן דשרי דאפילו לי אמרינן דבהיתרא קמתפיס כל שאמר סתם בעיקרו קמתפיס דהא תנן במתני' חטאת תודה שלמים אסור ולא דייקינן מינה בסוגיין דבעיקרו קמתפיס אלא איידי דבעי למימר מי לאחר זריקת דמים מ"ט דמאן דאסר נקט נמי מי לפני זריקת דמים מ"ע דמאן דשרי אבל ה"ה דסתמא נמי קשיא: [ז] **לא דכולי עלמא לפני זריקת דמים.** כלומר מי נמי סתמא דחד דינא אית להו ואפילו הכי רבי [ח] יוסי מתיר מדכתיב כי ידור נדר ובכור דבר האסור הוא כיון דבעל כרחו חלה קדושה עליו: **לה' לרבות דבר האסור.** כלומר כיון דמצוה להקדישו כדמפרש הש"ס לקמן [יג.]: **מבעי ליה למפיס בחטאת ואשם.** דאע"ג דחובה עליו

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים היא אימא [א]כתרומת הלשכה אסור אבל תרומת לחמי תודה מאי מותר ליתני [ב]לחמי תודה וכ"ש תרומתו הא קמ"ל תרומת לחמי תודה תרומתו היא ואי בעית אימא תרומת לחמי תודה נמי קודם זריקת דמים הוא כגון דאפרשינהו בלישה וכי הא [ג]דאמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל [ד]לחמי תודה שאפאן בארבע חלות יצא והכתיב ארבעים למצוה והא בעי למשקל תרומה וכי תימא דשקיל חדא ריפתא על כולה והתנן [ה]אחד [ו]מכל קרבן שלא יטול מקרבן על חבירו וכי תימא דשקיל פרוסה מכל חד וחד [ז]והתנן [ח]אחד שלא יטול פרוסה [ט]אלא דאפרשינהו בלישה דשקיל חדא מחמץ וחדא מן חלות וחדא מן רקיקים וחדא מן רבוכה לימא כתנאי [י]הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ורבי [יא]יהודה [יב]מתיר היכי דמי אי נימא לפני זריקת דמים מאי טעמא דמאן דשרי ואי לאחר זריקת דמים מאי טעמא דמאן דאסר אלא לאו

דמחית

בתר מעיקרא ואסורה התרומה קודם זריקה כגון דאפרשה בלישה וכי הא דאמר רב טובי בר קיסנא וכו': ולית דמפרשי **והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם.** היה כהן מפרישה והיתה מותרת לכהן וקודם זריקת דם היתה אסורה דמאחר שנתקדשו לחמי תודה בשחיטה נאסרו לכל העולם ועשה עובד עד שהופרשה התרומה לאחר זריקה שהותרה לכהן אלמא אע"ג דקודם זריקה היתה אסורה כבשר זבחי שלמים דאסור קודם זריקה ולאחר זריקה הותרה כבשר זבחי שלמים אסור (ג) בכבר אלמא דאזלינן בתר מעיקרא שהיה אסור לכל העולם: לעולם מהא לא תיפשוט **ולימא הא כתרומת הלשכה אסור.** דתרומת הלשכה לא היה לה היתר בין בתחילת הקדש בין בסוף הקדש: **הא כתרומת לחמי תודה מאי מותר.** משום דלחמרינן בסוף מתפיס ומאחר דתרומת הכהן היא תשובה כתרומה בעלמא כדבר האסור ולא כדבר הנדור ולהכי מותר המתפיס אי הכי ליתני כתרומת לחמי תודה מותר כל שכן כתרומת אהרן דאלא ידעינא דמותר דהיא לא בתר ע"י נדר כלל: [**תרומתו היא**]. להכי קתני כתרומתו בתמניתין לאשמועינן דתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהיא מופרשת ויש עליה שם תרומת אהרן תשובה דהא מתפיס ככר בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהוא דבר האסור ויש עליה שם תרומה כתרומת אהרן תשובה ולעולם האומר כתרומת לחמי תודה מותר: **ולימא הא כתרומת לחמי תודה אסור** ולא תפשוט מהכא בשר זבחי שלמים אי בעיקר מתפיס או בסוף דאפשר דאיסור והיתר תרוייהו ליהוו קודם זריקת דם כגון דאפרשה בלישה והיתה תרומה מותרת לכהן קודם זריקה ולהכי אסור והיתר ביחד קודם הזריקה והיתר לאחר האיסור ותרוייהו קודם זריקה להכי אמרינן באיסור שהיתה קודשה שהופרשה שהיתה קדושה בשחיטה קודם הפרשה אסורה לכל העולם הפרשה זה את ככרו דמותר להפרש בלישה וכדרב טובי וכו'): **והא כתיב ארבעים.** דאלרבעים חלות מיבעי ליה למיפי עשרה מכל מין: ומשני **למצוה.** דמצותו שיהו ארבעים אבל אי אפשר בארבע חלות גדולות מכל מין אחת יצא: **והא בעי למישקל תרומה.** מן חד וחד מכל מין אחד מעשרה: **וכי תימא דשקיל חדא ריפתא אכולהו.** דמהני ארבעה שקיל חדא לתרומה: **והתנן אחד מכל קרבן.** דמכל מין ומין בעי למישקל חדא חדא מחמץ חדא ומחלות חדא ומרקיקין חדא ומרבוכה חדא אבל לא שקיל אחד מין בלבד על תלתא: **אלא דאפרשה בלישה.** דמכל מין ומין הפרש קודם אפייה לתרומה ואח"כ אפה לשירים דהשתא שקיל תרומה שלימה מכל קרבן דאופה חלה ממה שנוטל מכל מין ומין: **הרי עלי ככבור.** (ד) בכהן קא מיירי דאי בישראל ליתא שום זכייה בגוויה ואסור ליה נמי בתחילה שאמר הרי עלי בשר זה כבשר כבור: **היכי דמי לילימא.** דאמר הרי עלי בשר זה כבשר כבור לפני זריקת דמים: **מאי טעמא דמאן דשרי.** הא בכור לא [ה] לישתרי אלא בזריקת דמו: ואמר

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים היא. ואלינא דר' אליעזר בר' שמעון נקיט ליה דאמר לא קדש הלחם עד שישחוט ויזרוק דמה לשמה ובתורת כהנים[1] קאמר לה גבי לחמי תודה וקודם זריקה מי אכל מהני לחמי תודה לא עבד איסור גמור ואפי' הכי הוי אסור אלמא כדהשתא מיתפיס: לעולם אימא לך בתר מעיקרא אזלינן היכא דאיכא היתירא ואיסורא ולא תימא[2] דאמרי' בתרומת לחמי תודה אלא אימא הא בתרומת הלשכה אסור דהיא אסורה בין מעיקרא בין בסוף והוי נמי דבר הנדור דכתיב אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (שמות כה): **אבל תרומת לחמי תודה מאי מותר.** משום דלתרומת לחמי תודה הוי היתר קודם זריקת דם תודה ואזלינן בתר מעיקרא: מי הכי ליתני כחלת אהרן או כתרומת לחמי תודה מותר ואע"ג דהוי דבר הנדור ואלא ידעינא דכ"ש כתרומתו דמותר דהוי מתפיס בדבר האסור (ב): לעולם כתרומת לחמי תודה מותר והאי דקתני כתרומתו הא קמ"ל דתרומת תודה תרומתו היא כתרומה תשובה דהויא נמי דבר האסור ואין אדם יכול להתפיס בה דבר בנדר אע"ג דבאה על ידי נדר: **ואיבעיים אימא.** כדקאמרת הא כתרומת לחמי תודה אסור ואפילו הכי אימא דדייקינן נמי מהכא דאזלינן בתר מעיקרא ואסורה התרומה קודם זריקה כגון דאפרשה בלישה וכי הא דאמר רב טובי בר קיסנא וכו': ולית דמפרשי **והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם.** היה כהן מפרישה והיתה מותרת לכהן וקודם זריקת דם היתה אסורה דמאחר שנתקדשו לחמי תודה בשחיטה נאסרו לכל העולם ועשה עובד עד שהופרשה התרומה לאחר זריקה שהותרה לכהן אלמא אע"ג דקודם זריקה היתה אסורה כבשר זבחי שלמים דאסור קודם זריקה ולאחר זריקה הותרה כבשר זבחי שלמים אסור (ג) בכבר אלמא דאזלינן בתר מעיקרא שהיה אסור לכל העולם: לעולם מהא לא תיפשוט **ולימא הא כתרומת הלשכה אסור.** דתרומת הלשכה לא היה לה היתר בין בתחילת הקדש בין בסוף הקדש: **הא כתרומת לחמי תודה מאי מותר.** משום דלחמרינן בסוף מתפיס ומאחר דתרומת הכהן היא תשובה כתרומה בעלמא כדבר האסור ולא כדבר הנדור ולהכי מותר המתפיס אי הכי ליתני כתרומת לחמי תודה מותר כל שכן כתרומת אהרן דאלא ידעינא דמותר דהיא לא בתר ע"י נדר כלל: [**תרומתו היא**]. להכי קתני כתרומתו בתמניתין לאשמועינן דתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהיא מופרשת ויש עליה שם תרומת אהרן תשובה ולעולם האומר כתרומת לחמי תודה מותר: **ולימא הא כתרומת לחמי תודה אסור** ולא תפשוט מהכא בשר זבחי שלמים אי בעיקר מתפיס או בסוף דאפשר דאיסור והיתר תרוייהו ליהוו קודם זריקת דם כגון דאפרשה בלישה והיתה תרומה מותרת לכהן קודם זריקה ולהכי אסור והיתר ביחד קודם הזריקה והיתר לאחר האיסור ותרוייהו קודם זריקה להכי אמרינן באיסור שהיתה קדושה שהופרשה שהיתה קדושה בשחיטה קודם הפרשה אסורה לכל העולם הפרשה זה את ככרו דמותר להפרש בלישה וכדרב טובי וכו'): **והא כתיב ארבעים.** דאלרבעים חלות מיבעי ליה למיפי עשרה מכל מין: ומשני **למצוה.** דמצותו שיהו ארבעים אבל אי אפשר בארבע חלות גדולות מכל מין אחת יצא: **והא בעי למישקל תרומה.** מן חד וחד מכל מין אחד מעשרה: **וכי תימא דשקיל חדא ריפתא אכולהו.** דמהני ארבעה שקיל חדא לתרומה: **והתנן אחד מכל קרבן.** דמכל מין ומין בעי למישקל חדא חדא מחמץ חדא ומחלות חדא ומרקיקין חדא ומרבוכה חדא אבל לא שקיל אחד מין בלבד על תלתא: **אלא דאפרשה בלישה.** דמכל מין ומין הפרש קודם אפייה לתרומה ואח"כ אפה לשירים דהשתא שקיל תרומה שלימה מכל קרבן דאופה חלה ממה שנוטל מכל מין ומין: **הרי עלי ככבור.** (ד) בכהן קא מיירי דאי בישראל ליתא שום זכייה בגוויה ואסור ליה נמי בתחילה שאמר הרי עלי בשר זה כבשר כבור: **היכי דמי לילימא.** דאמר הרי עלי בשר זה כבשר כבור לפני זריקת דמים: **מאי טעמא דמאן דשרי.** הא בכור לא [ה] לישתרי אלא בזריקת דמו: ואמר

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פ"א מהל' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב:

נח ב מיי' פ"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' כב סמג עשין קפב:

נט ג מיי' שם הל' כא:

ס ד ה מיי' שם הל' כב:

סא ו מיי' פ"א מהל' נדרים הל' יג סמג לאוין רמב:

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבַּן תְּרוּמָה לַיְיָ לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה:
ויקרא ז יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם וכו' ולא תימא הא כתרומת לחמי תודה אלא אימא הא כתרומת הלשכה: (ב) ד"ה אי הכי וכו' בדבר האסור הכ"ל ואח"כ מ"ה הא קמ"ל כו' לעולם כתרומת לחמי תודה: (ג) ד"ה ואיבע' דמפרשי וכו' אסור הכבר אלמא דאזלינן בתר מעיקרא שהיה אסור לכל העולם אימא כו' מהא לא תפשוט וכו' בסוף הקדש הא כתרומת לחמי תודה מותר וכו' כתרומה בעלמא והרי כדבר האסור וכו' אי הכי ליתני כתרומת לחמי תודה מותר ואנא ידעינא כל שכן כתרומת אהרן דמותר דהיא לא בתר ע"י נדר כלל הא קמ"ל כו' להכי קתני כתרומת וכו' תרומת אהרן תשובה והאי דמתפיס בכר בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם דמ"ל הרי עלי בכבור שאמר הרי עלי בשר זה כבשר בכור ובכהן קא מיירי יכו' נמי בתחילה הכ"ד: (ה) ד"ה מאי טעמא וכו' לא אישתרי אלא:

תוספות

יהא תרומת לחמי תודה לאחר זריקה הוא. תמ"מ לא הוי כאומר כבשר שלמים לאחר זריקה כיון שלא האריך בלשונו בדפ"ל גבי נותר: **הא קא משמע לן דתרומת לחמי תודה תרומתו היא.** כלומר כדפ"ל תרומתו כלל היא: **אלא דאפרשינהו בלישייהו.** כלומר שהפרש בעודה עיסה ומן השאר עשה ד' חלות מד' מינין: **לימא כתנאי וכו'.** אלא דמתמה בשר זבחי שלמים הוה ליה לומר: **ר' יעקב אוסר.** דלא בעינן שיהא איסורו בדבר הנידר כגון עולה ושלמים אלא כלומר דמתמה בשר בכור גבוה לאחר זריקה ואמר זה כזה ויש"ג בהדיא דמתמה בשר בכור גבוה:

מוסף רש"י

לחמי תודה שאפאן בארבע חלות. שהיה לו לעשות ארבעים ולא עשה כי אם ארבע, אחד מכל מין (מנחות עו:) אחד ממלה ואחד ממחמץ ואחד מרקיקין ואחד מרבוכה, דהרבע מינין יש בהן (שם מכת"י) עשר עשרונים של ממן אפאן טולה בחלה אחת, וג' עשרונות ושלש שמחלות מלה אפאן בחלה אחת, וכן של רקיקין וכן של רבוכה (נדה ו:). והא כתיב ארבעים. דמצות ולפיכן לה בפרק המודה (עו.) ואמאי יצא, ומשני למצוה. אבל עיכובא ליכא (נדה ו:). והא בעי למשקל תרומה. דכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה, והן תרומה אמרינן דהויא אחת מעשרה (מנחות עו:) שנטל אחד מכל מין ומאכלת לכהנים כדכתיב (ויקרא שם) לכהן הזורק את הדם לו יהיה, והתשרה נאכל לבעלים (שם מכת"י) וכיון דליכא עשר איתן יפרש (נדה ו:). שלא יטול מקרבן על חבירו. מקרבן זה תרומה על חבירו, שלא יטול מן אחד שיש ומה שלמים אלא כלומר דמחית בשר בכור גבוה לאחר זריקה ואמר זה כזה ויש"ג בהדיא דמחית בשר בכור גבוה:

גליון הש"ם

בהרא"ש ד"ה בגון דאפרשן כו' דקודם שחיטת הובה ל"ש. עיין נדה דף ו ע"ב תד"ה דאפרשינהו:

פירוש הרא"ש

והא תרומת לחמי תודה דלאחר זריקת דם הוא. דאין דגלות ליתנם לכהן עד אחר זריקת הדמים שכבר הותרו לאכילה: **הא בתרומת הלשכה אסור.** דכולה אסורא הוא: הכי גרסינן תרומת לחמי תודה (נמי) תרומתו היא וכולם בכלל תרומתו: בגון דאפרשן בלישה. ומיהו ע"כ לפני זריקת דמים שהלחם קדוש בשחיטת הזבח ואין שוחטין הזבח עד שיקריבו פניהם כתנור ולא מיקרי לחם ומאי דקאמר דאפרשן בלישה לאו דוקא דקודם שחיטת הזבח לא שייך לקרותם תרומת לחמי תודה ועדיין לא קדש הלחם ותה תרומה שייך בהו אלא מיירי שהפרישן בין שחיטה לזריקה ונראה דאמרינן בפרק קמא דפסחים (דף יג:) שני דברים הם מתירין מעלין זה בלא זה והלחם קדוש בשחיטה לבדה ומאי דנקט דאפרשן בלישה אגב דמייתי עלה הא דרב טובי בר קסנא: הכי גרסינן והא בעי למישקל תרומה וכי תימא דשקיל פרוסה מכל חד וחד דא"ר: **אלא דאפרשינהו בלישה.** מכל חד ומחלות דאלא ידעינא דמותר דהיא לא בתר ע"י נדר כלל: [**תרומתו היא**]. להכי קתני כתרומתו בתמניתין לאשמועינן דתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהיא מופרשת ויש עליה שם תרומת אהרן תשובה ולעולם האומר כתרומת לחמי תודה מותר: **ולימא הא כתרומת לחמי תודה אסור** ולא תפשוט מהכא בשר זבחי שלמים אי בעיקר מתפיס או בסוף דאפשר דאיסור והיתר תרוייהו ליהוו קודם זריקת דם כגון דאפרשה בלישה והיתה תרומה מותרת לכהן קודם זריקה ולהכי אסור והיתר ביחד קודם הזריקה והיתר לאחר האיסור ותרוייהו קודם זריקה להכי אמרינן באיסור שהיתה קדושה שהופרשה שהיתה קדושה בשחיטה קודם הפרשה אסורה לכל העולם הפרשה זה את ככרו דמותר להפרש בלישה וכדרב טובי וכו'): **והא כתיב ארבעים.** דאלרבעים חלות מיבעי ליה למיפי עשרה מכל מין: ומשני **למצוה.** דמצותו שיהו ארבעים אבל אי אפשר בארבע חלות גדולות מכל מין אחת יצא: **והא בעי למישקל תרומה.** מן חד וחד מכל מין אחד מעשרה: **וכי תימא דשקיל חדא ריפתא אכולהו.** דמהני ארבעה שקיל חדא לתרומה: **והתנן אחד מכל קרבן.** דמכל מין ומין בעי למישקל חדא חדא מחמץ חדא ומחלות חדא ומרקיקין חדא ומרבוכה חדא אבל לא שקיל אחד מין בלבד על תלתא: **אלא דאפרשה בלישה.** דמכל מין ומין הפרש קודם אפייה לתרומה ואח"כ אפה לשירים דהשתא שקיל תרומה שלימה מכל קרבן דאופה חלה ממה שנוטל מכל מין ומין: **הרי עלי ככבור.** (ד) בכהן קא מיירי דאי בישראל ליתא שום זכייה בגוויה ואסור ליה נמי בתחילה שאמר הרי עלי בשר זה כבשר כבור: **היכי דמי לילימא.** דאמר הרי עלי בשר זה כבשר כבור לפני זריקת דמים: **מאי טעמא דמאן דשרי.** הא בכור לא [ה] לישתרי אלא בזריקת דמו: ואמר

ה) ל"ל תרומת לחמי וכו', **ג)** מנחות עו: ע"ש [נדה ו: ע"ש]. **ג)** [מנחות עו:]. **ד)** שם עו. עז: פסחים לו: [נדה ו:]. **ה)** מיר ד:. **ו)** [ל"ל ר' יוסי וכן מוכח מגיר להדיא]. **ז)** [לא פרק יש]. **ח)** [ע"ל פירוש ואיתא דמפרש]. **ט)** [ל"ל הרבוכה וכתיב והקריב הד"ל. רש"ל]. **י)** שייך לדף יג.. **כ)** ס"א יהודה.

ואמר זה כזה. וכהא קא מיפלגי מר סבר בעיקרו מתפיס ומר סבר בהיתר קא מתפיס לאחר זריקת דמים: **אמר קרא כי ידור נדר כי ידור בדבר הנדור.** הוי נדר ואסור לאפוקי בכור דדבר האסור (ד) דממילא מיתסר: **אמר קרא לה' לרבות דבר האסור.** דכל דבר שהוא אסור (ה) ולגבוה הוא מתפיסו נמי בנדר אע"פ שהוא אסור בלא נדר כגון בכור: **מרבה אני חטאת ואשם.** שהם מתפיסים מפני שהוא מתפיסן בנדר אע"ג דעל חטאת באין ולא משום נדר אפ"ה איהו מתפיסו שאומר הרי זו לחטאתי ולאשמי אבל בכור אינו מתפיס כלל שממעי אמו (ו) קדש עצמו: **כי לא מקדיש ליה.** אם לא הקדישו מי לא מיקדיש בלאו הכי משום הכי לא חשיב (ז) כלל כי מתפיס ליה בנדר אבל חטאת ואשם לא מיקדשי לעולם אי לא מקדיש להו: **כולן שאוכל לך אסור.** דכי אמר כאימרא שאוכל לך דמי כמאן דאמר יאסר עלי מה שאוכל לך אבל אמר כאימרא לא אוכל לך מותר דמשמע אבל אם אוכל לך לא יהא כאימרא ומותר: **מאן שמעינן ליה דלא שאני ליה בין אימרא לאימרא לאימרא.** דכולן שאוכל לך אסור: **ר"מ היא.** דפליג עליה דר"י דאי ר"י ליתא ליה אימרא דאמר (ח) האומר ירושלים לא אמר כלום: **וכולן לא אוכל לך מותרין.** אפילו אמר לאימרא לא אוכל לך: **לא קשיא הא דאמר לאימרא.** מתני' דתנן לקמן (ט) וכו' דאמר לאימרא לא אוכל לך דהיינו לקרבן דמשמע לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך ובריית דקתני מותר תרץ לה הכי דאמר לא לאימרא לא אוכל לך הא אם אוכל לך יהא כאימרא דהיינו מכלל לאו הן ולהכי מותר דלר"מ ליתא ליה מכלל לאו [הן]: **מתני' האומר עולה.** יהא שאוכל לך או מנחה כו' אסור: **רבי יהודה מתיר.** דלא אמר כעולה בחטאת: **גמ' סתמא תנא כרבי מאיר דלא שאני ליה בין אימרא לאימרא.** דאסר היכא דאמר ירושלים כמאן דאמר כירושלים ולהכי אסור היכא דאמר קרבן בהיכא דאמר בקרבן: **אי רבי מאיר היא.** ריש דתקני הקרבן שאוכל לך אסור: **והתניא מודים חכמים לרבי יהודה.** דהיינו רבי מאיר דפליג עליה: **שלא נדר זה אלא בחיי קרבן.** דכי אמר הא קרבן שאוכל לך משמע כמאן דאמר חיי קרבן שאוכל לך ולא כלום קאמר: דמילתא דכי אמר קרבן בלא למ"ד משמע דנשבע בחיי קרבן שלא יאכל: **לקרבן לא אוכל לך ר"מ אוסר.** מפרש בגמרא [ע"ב] דה"ק לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך. וה"ה דאי אמר לקרבן שאוכל לך אסור דמשמע שפיר לקרבן יהא מה שאוכל משלך. והאי דלא עריב האי בהדי הני דרישא דליתני הקרבן קרבן לקרבן שאוכל לך אסור משום דהנהו תלתא דהיינו הקרבן קרבן קרבן דוקא כי אמר שאוכל אסור אבל אמר לא אוכל שרי וכדכתיבנא אבל כי אמר לקרבן אפילו אמר לא אוכל אסור: **גמ' סתמא תנא כרבי מאיר.** ה"ה דאי תנא לה תנא אחרינא קשיא נמי ברייתא אמתני' אלא קושטא ועיקרא דמילתא קא מפרש: **מודים חכמים לר"י.** אע"ג דלא נעו כ"ף הדמיון בהא מודו דשרי: דמחית בשר בכור (ו) ומחית בשר דהאיך גביה ואמר זה כזה ותנאי היא לא דכולי עלמא לפני זריקת דמים ומ"ט דמאן דשרי אמר קרא [1]כי ידור (ז)עד שידור בדבר הנדור לאפוקי בכור דדבר האסור הוא ומאן דאסר אמר קרא [1]לה' לרבות (ח)דבר האסור ומאן דשרי לה' מאי עביד ליה מיבעי ליה למתפים בחטאת ואשם ומה ראית לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור [2]מרבה אני חטאת ואשם שהוא מתפים בנדר ומוציא אני את הבכור שהוא קדוש ממעי אמו ומאן דאסר בכור נמי מתפיסו בנדר הוא דתניא (ט)משום רבי אמרו [2]מנין לנולד בכור בתוך ביתו שמצוה להקדישו שנאמר [2]הזכר תקדיש ומאן דשרי כי לא מקדיש ליה [ד]מי לא מיקדיש: כאימרא כדירים: תנא (ד) [ה]אימרא לאימרא כאימרא דירים לדירים כדירים עצים לעצים כעצים אישים לאישים כאישים מזבח למזבח כמזבח היכל להיכל כהיכל ירושלים לירושלים כירושלים כולן שאוכל לך אסור לא אוכל לך מותר מאן שמעינן ליה דלא שני ליה אימרא לאימרא כאימרא רבי מאיר היא אימא סיפא וכולן לא אוכל לך מותר והתנן (ה)לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר ואמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך לא קשיא [ו]הא דאמר לא (ב) לאימרא הא דאמר לאימרא: **מתני' [ו]האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה שלמים שאני אוכל לך אסור (ז)רבי יהודה מתיר הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור (ח)לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר: גמ' קתני (ג) קרבן הקרבן כקרבן שאוכל לך אסור סתמא תנא כרבי מאיר דלא שני ליה בין אימרא לאימרא [אי ר"מ הא] דקתני הקרבן שאוכל לך אסור והתניא (ט)מודים חכמים לרבי יהודה באומר הא קרבן והא עולה והא מנחה והא חטאת שאוכל לך שמותר שלא נדר זה אלא בחיי קרבן לא**

עליו להכילן מקרו דבר הנדור טפי מבכור לפי שמתמת נדרו הוא בורר בהמה זו שהוא מביא מה שאין כן בבכור שהוא קדוש ממעי אמו ואין יכול להחליפו באחר והיינו דקאמר בסמוך שהוא מתפיסן בנדר כלומר שצריך להתפיסן: ולענין הלכה כ' הרמב"ן ז"ל בהלכותיו דנהי דבעיין הכא לא איפשיטא אי בעקרו קמתפיס או בהיתרא קמתפיס נקטינן דבהיתרא קא מתפיס מדמסקינן בפרק מי שאמר(ט) הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני דבסיפא מתפיס ולא בקמא בין לקולא בין לחומרא דהא משום דאמרינן דבסיפא מתפיס קאני התם הומר האמצעי הימנו ולמעלה אסור הימנו ולמטה מותר ואי כולהו בקמא מתפיס אין היתיר נמשך אלא לו לבדו כדמוכח התם אלמא בסיפא קמתפיס דהיינו בהיתרא והיינו דהתם גבי מתניתין(י) דאיזהו איסר האמור בתורה דמייתי לה בהאי לישנא דהיינו שנדר מאותו היום ואילך דמשמע (ט)הא לאו הכי בהתירא מתפיס: **דלא שני ליה אימרא ולא שני ליה לאימרא רבי מאיר.** כלומר דלדידיה אפי' בלא כ"ף הדמיון מתסר: **לא קשיא הא דאמר לאימרא הא דאמר לא אימרא.** כך היא הגירסא בקצת נסחאות. ואיכא דגרסי הא דאמר לאימרא כלומר בשבא מתת הלמ"ד הא דאמר לאימרא כלומר בפתח תחת הלמ"ד דסגיאה להו למאן דגרסי הכי דבלמ"ד פתוחה הרי היא כלא וכפי פירוש הגירסא השנית שכתבתי למעלה בברייתא דמולין המולין כחולין(ב) וברייתא הכי תני פעמים דבאומר שאוכל לך אע"ג דמשמע היתר אסור והיינו בלמ"ד שבאית והיא לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר היינו בלמ"ד שבאית ופעמים דאמר לא אוכל לך אף על גב דמשמע איסורא שרי דהיינו בלמ"ד פתוחה ח"נ באומר לא בהדיא כפי חילוק הגרסאות: **מתני' האומר קרבן עולה וכו' שאני אוכל לך אסור.** ואע"ג דלא אמר בהו כ"ף הדמיון. ורבי יהודה מתיר דסד"א דכיון דהני שמן מורה על איסורן להוי כפגול ונותר דמודה בהו רבי יהודה דלא בעיא כ"ף קמ"ל וכמו שפרשתי למעלה (דף יא. ד"ה טהור): **הקרבן כקרבן קרבן שאוכל לך אסור.** דבכל לישני משמע דמה שיאכל יהא קרבן. ודוקא כי אמר שאוכל אבל אמר קרבן לא אוכל לך שרי דהא תנן בפרק שני (לקמן טו:) קרבן לא אוכל לך מותר ומוקמינן לה כר"מ וטעמא דמילתא דכי אמר קרבן בלא למ"ד משמע דנשבע בחיי קרבן שלא יאכל: **לקרבן לא אוכל לך ר"מ אוסר.** מפרש בגמרא [ע"ב] דה"ק לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך. וה"ה דאי אמר לקרבן שאוכל לך אסור דמשמע שפיר לקרבן יהא מה שאוכל משלך. והאי דלא עריב האי בהדי הני דרישא דליתני הקרבן קרבן קרבן לקרבן שאוכל לך אסור משום דהנהו תלתא דהיינו הקרבן קרבן קרבן דוקא כי אמר שאוכל אסור אבל אמר לא אוכל שרי וכדכתיבנא אבל כי אמר לקרבן אפילו אמר לא אוכל אסור: **גמ' סתמא תנא כרבי מאיר.** ה"ה דאי תנא לה תנא אחרינא קשיא נמי ברייתא אמתני' אלא קושטא ועיקרא דמילתא קא מפרש: **מודים חכמים לר"י.** אע"ג דלא נעו כ"ף הדמיון בהא מודו דשרי: דמחית בשר בכור דהנדור טפי מבכור לפי שמתמת נדרו הוא בורר בהמה זו שהוא מביא מה שאין כן בבכור שהוא קדוש ממעי אמו ואין יכול להחליפו באחר והיינו דקאמר בסמוך שהוא מתפיסן בנדר כלומר שצריך להתפיסן: ולענין הלכה כ' הרמב"ן ז"ל בהלכותיו דנהי דבעיין הכא לא איפשיטא אי בעקרו קמתפיס או בהיתרא קמתפיס נקטינן דבהיתרא קא מתפיס מדמסקינן בפרק מי שאמר(ט) הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני דבסיפא מתפיס ולא בקמא בין לקולא בין לחומרא דהא משום דאמרינן דבסיפא

לא קשיא הא דאמר הא קרבן הא דאמר הקרבן. כלומר דכי אמר הקרבן האי להוי קרבן קאמר: **מתני' האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך וכו'. גמ' שהנדרים חלים על דבר מלוה.** בפ"ב (לקמן דף טז:) מוכחינן לה מקרא: **שהשבועות חלות על דבר שאין בו ממש.** משום דמיתסר גברא הוא שלא יעשה כן ואיהו אית ביה ממש: **מה שאין כן בנדרים.** דמתסר חפצא הוא הילכך אי לית ביה משהא לא אסר מידי: **באומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר נעשה כאומר הרא אמר קונם פי מדבר משמע דקונם קאי אדבור ומשמע נמי דקאי אפה הילכך כיון דסתם נדרים להחמיר אמרי' דאפה קאי ופיו דבר שיש בו ממש הוא [9] ודכותה בהש"ס דאמרינן באומר ופירושן נעשה כאומר. ונדין הוא דהוה מצי לשנויי ליה דאפילו אי קאי קונם אדבור אפ"ה אסור מדרבנן שהנדרים חלין מדרבנן אפילו על דבר שאין בו ממש כדאיתא לקמן גרים פ"בב) אלא קושטא דמילתא מתרץ ליה דאפילו מדאורייתא נמי אסור:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. איידי דתנא בפרק קמא נדרים האסורין פתח הכא באלו מותרין: **חולין שאוכל לך.** בגמרא מפרש למאי איצטריך: **כבשר חזיר כעבודה כוכבים וכו'.** כל מיני איסורין קתני אסורין באכילה כבשר חזיר ואסורין בהנאה כעבודת כוכבים ואסורין בהנאה שאין להם בטלה כעורות לגוזין שהיו תקרובת לעבודת כוכבים שהיו עוקבין העור כנגד הגב והיו מוציאין אותו לזה מחמת נדרו הוא שהרי כשהפרישן לה פירש אלא ודאי מאי דאשמעי לזרים מחמת איסורא הוא דרמא לחמנא עלייהו. וטעמא דכולהו הני דאין מתפיסין בהן משום דבעינן שיתפיס בדבר הנדור ולא בדבר האסור כדאיתא בגמרא [דף יד.]: **הרי זה מותר.** ואפילו עם האדם שנדר בהם אין לריך פתח אלא מותר מתליו. ולהכי אע"ג דפתח ותנא ואלו מותרין הדר ותנא הרי זה מותר לאשמועינן דאע"ג דאמר שנדר בהם אין לריך פתח בעם האדם דלריך פתח דבר אחר עלי כאילמא דלריך פתח דבר אחר לא אמרי' דנקיט הרי את עלי כאילמא ה"ה נמי במתפיס בשאר איסורי הנאה כעבודת כוכבים וערלה וכלאי הכרם ובבריתא נמי תניא בגמרא [שם] הרי את עלי כבשר אימא כבשר אחותי בערלה בכלאי הכרם אלא האי דנקיט כאילמא הדא דאית ביה תרתי אשמעינן הדא דאף על גב דמתפיס בדבר האסור בעם האדם מדרבנן לריך פתח ואשמעינן תו דלריך שיהא ממקום אחר אבל אין פותחין לו בכבוד אמו כלומר אילו היית יודע שלא יהא כבוד לאמך בכך לא היית נודר דלא תימא נהי דאין פותחין לו לאדם בכבוד אביו ואמו ה"מ בנדרים דאורייתא אבל האי דליתיה אלא מדרבנן פותחים קא משמע לן דלא. הרשב"א ז"ל. ודוקא במדיר אשתו ומתפיס בדבר האסור לאסור את אשתו מתוך הקפדה ואי אית ביה בלא פתח כי מתפיס בדבר האסור אחי למיסרי נמי אפילו מתפיס בדבר הנדור אבל שאר נדרים מתוך שאין מצויין כל כך לא גזרו בהן ואין לריכין שאלה והייגו דנדרים דרישא דמתניתין מותרין לגמרי כדאיתא בגמרא [שם]: **גמ' טעמא דאמר מולין שאוכל לך וכו'.** דודאי כי תנא חולין לאו לגופיה איצטריך דהא פשיטא דמותר אלא משום דיוקא תנא ליה לאשמועינן הא לחולין אסור: **מני מתניתין אי רבי מאיר וכו'**

אלא

לא קשיא. מתניתין דאסר דאמר הקרבן דהיינו בקרבן שאוכל לך (3) רבי מאיר היא דלא שאני ליה בין אמר הקרבן לבקרבן ובבריתא דאמר הא קרבן דמשמע חיי: **לא קרבן לא אוכל לך.** אבל שאוכל לך הוי קרבן להכי אוסר רבי מאיר. ואית דאמרי הכי משמע לקרבן בשביל קרבן לא אוכל לך שאם אוכל לך יהא אסור עלי בקרבן: ומקשינן **והא ליה ליה לרבי מאיר וכו': מתני' קונם פי מדבר עמך.** מה שאני מדבר עמך אסור עלי בקרבן או שאמר קונם ידי עושה עמך או קונם רגלי מהלכת עמך אסור לדבר עמו ולהלך עמו ולעשות עמו מלאכה: **גמ' חלין על המלוה בברשות.** שאם אמר קונם שאני עושה סוכה או קונם שאני מניח תפילין חל עליו הנדר ואם עשה קם ליה בגל יחל: **מה שאין כן בשבועה.** שאין נשבעין לבטל את המלות דמושבע ועומד מהר סיני הוא לקיימן ולהכי לא חלה שבועה עליה דאין שבועה חלה על שבועה: **מה שאין כן בנדרים.** דאין חלין על דבר שאין בו ממש כגון דיבור שאין בו ממש ואמאי קתני אסור: **באומר יאסר פי לדיבורי.** כלומר פי יאסר לאותו דיבור שאני מדבר עמך והפה שנאסר יש בו ממש ודאי ודיבור למעשה דיהיה שאיני עושה עמך ורגלי להילוך שלא אהלך עמך: **דיקא נמי.** מתני' (3) דאסר דפי קאמר דקתני קונם פי מדבר עמך ולא קתני שאני מדבר עמך שמע מינה דיאסר פי קאמר והיינו דבר שיש בו ממש:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מופרין. דלא חשיבי נדר: **האומר חולין שאני אוכל לך או כבשר חזיר שאוכל לך או כעבודה כוכבים כו': כחלת אהרן וכתרומתו מותר.** לאכול עמו. דכל הני לאו דבר הנדור הן אלא דבר האסור דממילא מיתסרי בלא נדר ואין נודרים בדבר האסור: **גמ' אי רבי מאיר והא ליה ליה מכלל לאו אתה שומע הן.** והיכא דאמר לחולין לא אמרינן דמשמע אלא לקרבן דהיינו הן מכלל לאו: אלא

תוספות

הא דאמר הא קרבן. בשאני חיות אז אמרינן בחיי קרבן קאמר והכי משמע הא הגה בקרבן אני נשבע הא דאמר הקרבן כלומר מתניתין דאסרה מיירי דאמר הקרבן בחיבה אחת לפיכך אסור אלא שייך לומר שהוא לשון שבועה כיון דאמר ליה בחיבה אחת שאני הכא כיון דבלשון נדר קא"ל דקאמר הקרבן שאוכל לך הילכך אין לפרשו בלשון שבועה היכא דקא"ל בחיבה אחת: **כתני' לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אוסר והא לית ליה לר"ש מכלל לאו.** דאע"ג דהכא אמר לא אוכל לך לקרבן בפתח כמו לא לקרבן יהא ור"י מפרש דלפי שיטת מיירי דאמר לקרבן בחטוף מיהו לפר"ת ניחא עפי דע"ב לאלי דפ"ד מעיקרא הוי לקרבן בפתח מדהיה טעי המקשה לומר טעמא דאיסורא משום מכלל ומסתמא ה"ה לדברי המתרץ א"ג גם לפר"י יש לישב דבה הם אלוקין המקשה והמתרץ דודאי המקשה היה סבור דגרס לקרבן בפתח לפיכך היה טועה לומר דטעמא משום מכלל לאו כו' ודחי דרבי מאיר מיירי דאמר לקרבן בחטוף וא"ת לפר"ת דאמר לשיטתיה דאמר לקרבן בפתח לרבנן דלית להו אלי סברא דלקרבן יהא לפיכך וכו'

מ"מ מיתסר מטעם מכלל לאו וכו' לרבנן דלית להו מכלל וכו' וא"כ אמאי קתני רבי מאיר אוסר הא לרבנן נמי מיתסר בשלמא לפר"י דגרס לקרבן בחטוף ולילא לימיר מכלל לאו וכו' לכך ליכא למימר כ"א מטעם לקרבן יהא לפיכך מותר לרבנן דלית להו סברא דלקרבן יהא אבל דלקרבן יהא אבל לפר"ת קשה כדפריטית וי"ל דאה"ר דאסור גם לרבנן ולרבותא נקט ר"מ אוסר דאע"ג דרבי מאיר לית ליה מכלל וכו' מ"מ אוסר מטעם דלקרבן יהא וכו': **באומר יאסר פי לדיבורי.** פירש הראב"ד דאע"ג דרבי מאיר לית ליה לר"מ דאמר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דאה"ר ואגב איגר הן שיגיע אכולהו

ועוד דאיכא מעשה ידיים שאין בהן ממש כגון שלא אתן לפני בקרו אבן:

הדרן עלך כל כנויי נדרים

ואלו מותרין. הרי עלי: גמ' **טעמא דאמר חולין שאוכל לך הא לחולין שאוכל לך וכו'.** דס"ד לדיוקא איצטריך למידק מיניה לחולין כיון דלגופיה לא איצטריך:

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' יט ועי"ש בכ"מ:

סח ב מיי' פ"ג מהל' נדרים הל' יח סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' ח:

סט ג מיי' שם הל' [ח ו-ט] וסמג שם עוש"ע יו"ד סי' רטו סעי' ח:

ע ד מיי' שם הל' [ח] ז ופ"ה מהל' שבועות הל' עו סמג שם עוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' ד:

עא ה מיי' פ"ח מהל' שבועות הל' ב ופ"ה הל' כ ופ"ג מהל' נדרים הל"א עוש"ע שם סעי' ג:

עב ו ז מיי' פ"ג מהל' נדרים הל' [י] יח סמג שם עוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' ח:

א ח מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' כ סמג שם:

ב ט מיי' שם הלכה ח סמג שם עוש"ע שם סי' רה סעי' ח:

ג י מיי' שם הל"ח:

ד כ מיי' שם הל' ל ופ"ב שם הל' יג סמג שם עוש"ע שם סי' רה סעי' ח:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה באומר יאסר פי וכו' ודבוותה בהש"ס. ע' לקמן דף טז ע"ב בהר"ן ד"ה אמר רבא ובגיטין דף עג ע"ב תד"ה אמר רבה ובינמות דף כה ע"ב תד"ה באומר:

מוסף רש"י

שהנדרים חלין על המצוה בברשות. קונם סוכה שאני עושה, גולב שאני נוטל אסור ובנדרים (טז:) מפרש טעמא (שבועות כה:). **ושאין בו ממש.** תרי גווני משמע שאין בהן ממש, כגון שיגה, ומשמע שאין בהן המייר, כגון שאחרוק ברור ליס (שם). נדר אינו חל על הטיגה כגון קונם שאני יאן, דקונם לשון הקדש הוא (שם). **יאסר פי לדיבורי.** שאוסר את פיו על חבריו (ראמ"ה בשמו).

הדרן עלך כל כנויי

שלא יקל ראשו לכך. אבל לעל גבי שאוכל לך כבשר חזיר לא מיישינן לשמא יקל ראשו, דמה לו אם יאסור עלמו לגמרי שלא יאכל משל חבירו (ראמ"ה בשמו).

הגהות הב"ח

(א) מתני' פ"א בטריפות כשקלים ברמשים: (ב) רש"י ד"ה לא קשיא וכו' ודבר מאיר היא וכו' חיי הס"ד ואח"כ מ"ה קתני לקרבן כו' לא קרבן: (ג) ר"ה דיקא נמי מתניתין דיאסר פי קאמר:

פירוש הרא"ש

שהנדרים חלין על דבר מצוה כדבר הרשות. פירוש לעבור על דבר מלוה מה שאין כן בשבועות ולקמן בפ' שני מיפרש שפיר: **משא"כ בנדרים.** שהנולד תולה האיסור בתפץ ודבר שאין בו ממש אין יכול לאסרו עליו ודיבור והילוך דבר שאין בו ממש הוא: **באומר יאסר פי לדבורי כו'.** ומ ממשות באינרים לאסרן עליו:

הדרן עלך כל כנויי

ואלו מותרין חולין שאוכל לך. מילתא דפשיטא היא ובגמ' מפרש אמאי קתני לה: בעורות לבובים. היו נוקרין הבהמה מחיים בגגד הלב ומוציאין הלב ומקריבין אותו לעבודת כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה: בחלת אהרן. שהיה לאהרן לכהנים ולא הוי דבר הנדור כדפרישית לעיל בפ"ק: **הרי את עלי באימא.** לאו דבר הנדור הוא ואעפ"כ החמירו חכמים עליו כנדר בתורה לעם אהרן כדמפרש בגמ' ועוד החמירו עליו לאתוה לו פתח ממקום אחר לנקש לו פתח ועשה לחרטתי שאילו היה יודע שבן הוא לא היה נודר ולא קני בכדו תהיה אי נגע עלך וכל זה שלא יקל ראשו לכך ולא ירגיל לאסור אשתו עליו: גמ' **טעמא דאמר חולין בו.** לגופיה לא איצטריך אלא לדיוקא אחת: **אי רבי מאיר הא לית ליה מכלל לאו כו'.** היכא דאמר לחולין בפתח ולא אמר לא חולין: **ואלא מ' יהודה היינו רישא.** בסתרקין דלעיל דתנן לחולין שאוכל לך אסור:

מסורת הש"ס

א) [נעיל יח. שבועות לו.], ב) לקמן טו. [שבועות כה. תוספתא פ"ג], ג) [נעיל יב.], ד) [נעיל יח. שבועות לו.], ה) [דף טו.], ו) [דף י"ב. ד"ה בעיקרו ובד"ה כתלת], ז) [שמה רש"ס].